

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov
ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNISTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in
uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer
Inserati: enostopna petivrstica 30 vin., pogojen prostor, poslana
in reklamo 40 vin. — Inserate sprejema upravništvo. :
Nefrankirana ali premo frankirana pisma se ne sprejemajo
Reklamacije lista so poštne proste.

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciscanska ulica št. 6
(tiskarna I. nadst. Uradno ure za stranke so od 10. do 11.
dopoldne in od 5. do 6. dopoldne vsak dan razen nedelje in
praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. : : :
NAROCNINA: celoletna 10 pošt. ali s pošiljanjem na dom za
Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.00, polletna K 10.80, četrtletna
K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 28.40; za
ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 30.— : : :
Posamezne številke po 8 vin.

Stev. 538.

V Ljubljani, v petek dne 21. marca 1913.

Leto III.

Smešna razburjenost.

Na Dunaju je zopet nekaterim ljudem, ki se sami sebi zde važnejši nego so, zbežljala pamet, pa se vedejo kakor muhe, ki so se naužile sirupa. Človek, ki bi bil prišel od nekod z Marsa, pa bi ne vedel, kako je nepotrebno sopihanje pri nas na dnevnem redu, bi ves začuden vprašal, kaj se je pravzaprav zgodilo, da je v deželi toliko razburjenosti in da po oficioznih časopisih črke in vrste kar plešejo Čake Walke in kankan. Citati take liste je zopet prava muka; človek kar čuti, kako so krči lomili peresa, ko so pisala razburjene budalosti, s katerimi hoče nekoliko slaboumnih domisljavec in nekoliko hudodelskih hujskačev razdražiti javnost in najbrže zopet dokazati kakšno »neizogibno vojno«.

Med ljudstvom, ki ima kaj resnega opravka, ne ve in ne razume živ krst, zakaj bi bilo Avstriji kar naenkrat zopet treba kakšne bojevitosti. Ničče ne čuti potrebe po bojih in vojaški slavji, ničče ne želi, da bi se spuščali v kakšne pustolovščine. Ali oficiozni papir se vede, kakor da je sukno, iz katerega se delajo zastave; šmoki ropočajo s sabljami, o katerih ne vedo, kako se pripašajo; po redakcijah se sliši grmenje, ki bi ga človek imel za pokanje strojnih pušk, če ne bi natančno vedel, da poka brez streljev in brez pušk.

Gospodje okrog Berchtolda so ugenili, da ima Avstrija zopet nekakšne važne »misije« in da so se porodile »krize«, zaradi katerih nam je treba »energično« nastopiti. Že slišimo zopet vsakovrstno žuganje, in mladi lajntanti, ki mislijo, da je vojna le hitro avanziranje, zopet upajo ter sanjajo o ordeni Marije Terezije in o podobnih lepih rečeh. Človek bi mislil, bogve za kaj da gre, kakšne prevažne reči da so na kocki in kaj da se nam je strašnega zgodilo. Ali če vse preobrne, se prepriča, da je pač veliko kričanja, dejstev pa tako preklekano malo, da ne bi zadostovala niti za skromno novelico.

Le za satire imamo snovi dovolj. Nekaj je res hudo; imamo namreč diplomate, ki bi zašušili, da pridejo v kakšen muzej. Gospod Berchtold, grofovska mediokriteta, ki bi jo bizantinci po sili radi napihnil, da bi bila videti kakor ženialnost, je slabe volje. To nam je popolnoma razumljivo. Če je človeku blamaža tako vztrajno za petami kakor njemu, je zelo naravno, da se jezi. Imeli smo afero blagorodnega gospoda Prochaske, slavnega konzula, ki so ga morali zdaj poslati v Brazilijo, kjer bi se moral vendar preveč truditi, če bi nas hotel spraviti v enake zadrege kakor v Pri-zrenu. Celo Prochaskaova afeta se inenuje blamaža. Potem smo imeli v Peterburgu veleposlanika, velikega gospoda, grofa Thurn-Valsassino; tudi njegovo diplomatsko delo je tako podobno blamaži, kakor jajce jajcu.

Take reči lahko ujeze človeka, ki vodi zunanjo politiko velike Avstrije ali pa si vsaj domišlja, da jo vodi. Toda na tako visokem mestu ima človek tudi dolžnost, da si zna ohraniti mirno kri in da ima živce v svoji oblasti. Kakor je videti, so pa gospodu grofu in ministru te lastnosti zelo neznane. V svoji jezi namreč sedaj počenja reči, ki bi jih smatrali za nepotrebne, če ne bi lahko postale naravnost ne-

varne. Gospod grof je namreč naenkrat iztaknil, da mora Avstrija »energično« nastopiti proti — Črni gori.

Zakaj? Prvič zaradi Skadra. Črnogorci baje ob-streljavajo Skader proti predpisom mednarodnega prava. Črnogorske kroglice zadevajo poslopja, ki niso namenjena vojnim smotrom. Civilnega prebivalstva ne puščajo iz trdnjave. In druge take reči.

Radi verjamemo, da je v črnogorskem vojskovanju dovelj snovi za pritožbe. Sami angelni gotovo niso v njihovi armadi. Ali vendar mislimo, da vesti popolnoma nepristranskih ljudi, ki so preživeli daljšo dobo med Črnogorci, tudi nekoliko štejejo. Toda recimo, da je v balkanskem vojskovanju mnogo barbaričnega; tega je namreč v vsakem vojskovanju veliko, ker je vojna sama na sebi grozovito barbarstvo in ker poživineči klanje skoraj vse ljudi. To vendar še ni razlog, da bi morala Avstrija napovedati Črni gori vojno, pa se še bolj osmešiti kakor s smrtjo živega Prochaske.

Naši oficiozi imajo polne vreče pritožb zoper Črnogorce. Tako trdijo, da so Črnogorci z granatami popolnoma razstrelili v Skadru več konzulatnih poslopj, laški ženski samostan, avsto-ogrsko sirotišnico, deloma pa tudi frančiškanski samostan in več hiš avstro-ogrskih podanikov. »Značilno je, da pri obstreljevanju ne gledajo predvsem na uničenje zunanjih utrd, marveč na to, da popolnoma porušijo mesto, osobito tisti del, kjer stanujejo inozemci. Zadnja poročila iz Skadra trde, da trpi prebivalstvo na lakoti in da je položaj inozemskih kolonij obupen. Črnogorski parlamentariji, ki so pozivljali na predajo trdnjave, niso hoteli sprejeti skupne note konzulatov glede na bombardement konzulatov in inozemskih kolonij.«

Tem vestem vsekakor nasprotujejo črnogorska poročila. Kar se tiče streljanja, bo stvar sploh težavna, kajti tudi v drugih vojskah se je že zgodilo, da so kroglice drugam zadele kot so bile pomerjene. In kar se tiče tujih državljanov v Skadru, so Črnogorci poročali, da so njih parlamentariji v Skadru naznanili dovoljenje za odhod, da pa poveljnik na to nič ni odgovoril.

Drugo pritožbo razlagajo tako: »V Sv. Ivanu Medvanskem so Črnogorci dne 18. t. m. ustavili parnik »Skodra« družbe »Ungaro-Croata«, ki ima 20 moč močno posadko. Kapitan, ki je podrejen kapitanatu na Reki, je dal na zapisnik, da je turška križarka »Hamidije« pri Draču nanj streljala. Kapitan je tudi izpovedal, da so črnogorski in srbski častniki z orožjem prisilili moštvo »Skodre«, da je prepeljalo srbske vojske iz Drača v Sv. Ivan Medvanski.«

O tem dogodku so po listih različni opisi; črnogorski podatki se absolutno ne ujemajo z avstrijskimi.

Naposled imajo še eno afero, ki ima po oficioznih listih sledeče lice:

Iz Djakovice dohajajo na Dunaj poročila o grozodejstvih, ki so jih črnogorske čete proizvedle v Djakovici. Umorjen je bil katoliški duhovnik Palič, 70 rodbin katoliškega rodu Katinari so s smrtno grožnjo prisilili, da so od katoličanstva odpadle, drugim katoliškim rodovom so dovolili le kratek rok za odpad. Tudi smemo pozabiti obiskovalca, ki pride jutraj med prvimi in si vzame iz knjižnice cel kup knjig, s katerimi napravi na levi in desni svojega pulta pravcati zid, in med tema obema stenama bere lepo v miru časopis, ki ga privleče iz žepa. Navadno je toliko vljuden, da prislucco odstopi zaželjeno knjigo, katero je porabil pri zidanju svoje barikade. A takoj si poišče drugo knjigo, da ž njou zamaši nastalo odprtino v tej ali oni steni. Omeniti moramo še starega sključnega žurnalista, v ponošeni obleki, ki brska v spominski literaturi, iščečo snov za najnovejšo romantično povest, katero namerava priobčiti v tem ali onem mesečniku. Taki in podobni ljudje so neločljivi člani te učenjaške republike v britskem muzeju. In tudi Marx jih je moral poznati in se je najbrže z njemu lastnim humorjem zбогал s tem nedostatki ene največjih in najboljših knjižnic sveta.

Značilno je, da se londonski mestni svet, ki ima to navado, da vzdava spominske plošče v hiše, kjer so prebivali slavni možje, ni še do danes spomnil na Marxa. Celo Heine, ki smo ga v začetku omenili in ki je le kratek čas stanoval v Londonu, ima svojo ploščo v Craven Streetu pri Charing Crobu na hiši, v kateri je ložiral. Angleška buržvazija se pač z Marxom ni mogla sprijazniti in mu ne more odpustiti to, da je dal delavstvu orožje v roko, s katerim bo uničilo moč angleškega kapitalizma. Kako veliko je to sovraštvo, se lahko spozna iz »Timesa«; v tem svetovnoznankem londonskem listu se pač najjasneje izražajo misli in čuti arogantnega gospodujočega razreda v Angliji. Še pred nekoliko meseci se je list znesel nad mrtvim Marxom s tem, da ga je imenoval največjega duševnega šarlatana devetnajstega stoletja. Razsoden človek se mora seveda smejati takim ostudnim izbruhom prikritih jeze in se nehoti spomni na besede znanega ljudskega pevca Burnsa, ki poje o razkačenem psu, ki laja na luno, ki se mu tako predržno smeje v obraz. Ako bi se tudi napravile Marxu spominske plošče, bi njih vzdavanje v gigantična poslopja londonska nič kaj ne pristojalo. Kakor

z razdelitvijo zemljišč delajo za odpadništvo. Črnogorska vlada je odklonila, da bi slučaj Palič preiskal neki avstro-ogrski konzulatni funkcionar, češ, da je to proti njeni suvereniteti...

Razume se, da nam ne prihaja niti v sanjah na misel, da bi zagovarjali katerokoli bestialnost. Ali oni, ki verujejo v vojno in jo odobravajo, imajo najmanj razlogov za moraliziranje, katerega zadnja postaja je zopet vojna. Kar se godi na Balkanu, je obžalovanja in obsodbe vredno. Ali če se mi zaradi tega razburjamo, kakor kaže oficiozna pisava, postajamo smešni; zakaj podobnih grozot zaostale civilizacije najdemo tudi doma več nego se navadno misli.

Toda hujši od smešnosti je namen, ki se javlja med glavnimi hujskači: Vse te skadrske in medvanske reči ne morejo imeti za nas takega pomena, da bi opravičile kakšno oboroženo posredovanje. Doktor rogovili diplomacija le po svojih pisarnah, se tudi kakšna blamaža še prenese. Če pa nas hočejo zaradi teli tujih reči nagnati v kakšno krvavo pustolovščino, tedaj naj slišijo klic vsega treznega ljudstva: Roke proč!

Molohov tribut.

Londonski list »Daily News« je sestavil vsoto neposrednih izdatkov, ki jih nalaga evropskemu ljudstvu doba blazne, imperialistične oboroževalne tekme. Številke so strahotne in kažejo nad vse nazorno, koliko da je veljala državna umetnost zadnjih dvanajst do štirinajst let, kakor jo izvršuje višja modrost vladajočih krogov v Evropi.

Za vojaštvo so izdale naslednje velesile: (izdatki so označeni s šterlingi, 1 šterling = 24 K):

	pred 1900	danes
Angleška	19 milijonov	28 milijonov
Nemčija	30 ¹ / ₂ »	41 ³ / ₄ »
Francoska	25 ¹ / ₂ »	36 ³ / ₄ »
Rusija	50 ¹ / ₂ »	56 ¹ / ₂ »
Avstroogrška	12 »	15 ¹ / ₄ »
Italija	11 »	17 »

Skupaj . 148¹/₂ milijonov 195¹/₂ milijonov
Šest evropskih velesil izda danes za 47 milijonov funtov šterlingov ali 1128 milijonov kron več za vojaštvo več kakor ob koncu preteklega stoletja. In če bomo primerjali prihodnje leto, kakšne številke nam bodo tedaj plesale pred očmi, ko vse evropske velesile že sedaj napovedujejo pomnožene izdatke?

195 in pol milijonov funtov šterlingov ali 4692 milijonov kron — to je ena plat molohova, na drugi strani nam reži nasproti še vse strašnejša slika. Za mornarico so izdale velesile v milijonih funtov šterlingov:

	pred 1900	danes
Angleška	23 ³ / ₄ »	44 »
Nemčija	6 »	22 ¹ / ₂ »
Francoska	12 »	17 »
Rusija	9 »	17 ¹ / ₂ »
Avstroogrška	1 ¹ / ₂ »	5 ³ / ₄ »
Italija	5 ¹ / ₄ »	8 ¹ / ₂ »

Skupaj . 57¹/₂ milijonov 115¹/₄ milijonov
Letni izdatki za mornarico šestih velesil so se torej v dobi 12 do 14 let povišali za 57¹/₄ mi-

ljonov funtov šterlingov ali za 1368 milijonov kron, torej so se podvojili. Če primerjamo izdatke Avstrijsko-Ogrske za mornarico pred 1900 in danes, vidimo, da so štirikrat večji.

Napravimo za Avstrijsko-Ogrsko še tale račun: 378 milijonov kron za vojaštvo + 138 milijonov za mornarico = 516 milijonov kron. Vag-kakor je ta račun prav lepo izpričevalo za naše finančne umetnike v ministrstvih. 516 milijonov kron iztisniti iz ljudstva, ki živi v tako slabem gmotnem položaju kakor ravno avstrijsko, je umetnost prve vrste in največji zločin. Mogoč je le zato, ker je od 516 poslanev, ki bi morali skrbeti za dobrobit ljudstva, okolo štiristo vladnih hlapcev in podrepnikov. Pred volitvami plamti njih srce le za ljudstvo, na Dunaju komaj čakajo na prvo priliko za izdajstvo ljudskih koristi.

Na leto izda sedaj šest evropskih velesil za militarizem na suhem in za mornarico 7458 milijonov kron, pred l. 1900 so izdale 2514 milijonov kron, izdatki so torej narasli za 50 odstotkov.

Vzporedno z izdatki za militarizem je narasla dolga poedinih velesil. Državni dolg velesil je iznašal v milijonih funtov šterlingov:

	pred 1900	danes
Angleška	634	685
Nemčija	105	270
Francoska	1200	1301
Rusija	715	957
Avstrijsko-Ogrska	555	732
Italija	516	553

Skupaj . 3725 4498
Od leta 1900 dalje so se zadolžile velesile za 773 milijonov funtov šterlingov ali za 18 in pol milijard kron. Če plačujejo od tega dolga najnižjo obrestno mero, računamo le po 3%, tedaj znašajo obresti na leto 816 milijonov kron.

Moloh pogoltno v teh velesilah skupno: Vojaštvo na suhem 195 in pol milijonov funtov šterlingov, mornarica 115 in eno četrtino milijonov funtov šterlingov, obresti od državnih dolgov 145 milijonov funtov šterlingov; skupaj 455 in tri četrtine milijonov funtov šterlingov.

Skoraj 11 milijard kron na leto zmeče ljudstvo šestih velesil molohu v žrelo!

Morda ne bo preteklo leto dni in izdatkom za armado na suhem in mornarico se bodo pridružili redni izdatki za zračno brodogojstvo. Prvi znaki za redne izdatke zračnega brodogojstva se že kažejo. Že je avstrijski nadvojvoda potikal na patriotizem avstrijskega prebivalstva: daruj za zračno brodogojstvo, ki smo ga seveda vse bolj potrebni kakor sol, starostnega zavarovanja, bolnišnic itd. Socialno politične zahteve se zde avstrijski vladi le sentimentalna fraza; naj se le množe analfabeti, naj mrjo stari ljudje od lakote po nebednih kolihah, naj životari delavstvo še dalje po zadelih stanovanjih in se hrani s suhim skorjami, samo da lahko pokažemo sosedom na tisoče topov, tucat drednotov in letal, samo da bodo železarski baroni še nadalje vlekli visoke dividende.

Ljubljana in Kranjsko.

— Vojakovo pismo. Nedeljska »Ostdeutsche Rundschau«, ki je skoz in skoz patriotičen in vojaštvo prijazen list, priobčuje pismo rezervista, ki postavlja v senco vse, kar smo doslej

denarja, katerega je družina tako krvavo potrebovala. Noč od sobote na nedeljo je prešla. Tudi nedelja. Šele v ponedeljek je mogel začeti znanstvenega socializma prepričati potom izjav raznih svojih »dostojnih« v Londonu živčevih prijateljev, da ni tat in ne ropar in da je vsa srebrnina njegova prava last.

Priprosto kakor je bilo njegovo življenje v Londonu, enak je tudi Marxov grob na novem pokopališču v Hyghate severno od Londona. Navadna gomila, okrog šest čevljev dolga, dva pa široka, obdana z marmornim zidom, tvori grob št. 24.748, v kateremu počivajo poleg Karla Marxa še trije drugi člani njegove družine. V nagrobni kamen je vklesano v angleškem jeziku sledeče:

Jenny pl. Westphalen
ljubljana soproga
Karla Marxa.
rojena dne 12. februarja 1814
umrla dne 2. decembra 1881
in Karl Marx
rojen dne 5. maja 1818, umrl dne 14. marca 1883
in vnuk Harry Longuet
rojen dne 4. julija 1878, umrl dne 20. marca 1883
in Helena Demuth
rojena dne 1. januarja 1823
umrla dne 4. novembra 1890.

Na gomili, porastli z gosto travo, se nahajajo trije vedno zeleni grmiči, edini kras groba, ki v njem počiva mož, katerega misli so veliko bolj kot marsikaterega drugega človeka vplivale na razvoj človeštva. Grobokopji tako na starem kakor na novem pokopališču v Hyghate vedo prav dobro za to priprosto grobnico in kažejo radevolje obiskovalcem pot k njej, po pravem labirintu steza tega mesta mrtvih. Od časa do časa leži na tem grobu šopek krvavo rdečih nageljnov kot ponižen znak najglobejše hvale katero je dolžan vesoljni svet dela svojemu največjemu in najpogojnejšemu prvoboritlju.

Marxov grob.

Kakor pravi znani nemški pesnik Heine, so časopisi trdnjave idej, knjižnice pa kovačnice, kjer se kujejo nove misli. Za nobeno ne velja to bolj, kakor ravno za knjižnico britskega muzeja z njenim čudovitim bogastvom različnih znanosti, ki vabijo k sebi učenjake iz vseh krajev sveta. Tudi naš Marx je bil ves čas svojega bivanja v Londonu zvest obiskovalec omenjene javne čitalnice. V njej je prebil največji del svojega življenja v angleški prestolici. Že zgodaj jutraj, ko so se odprla težka železna vrata, je že stopil čez prag, in je pozno zvečer kot zadnji zapuščal ta niemu toliko priljubljeni kraj. Ali deset ur, toliko časa je bila namreč čitalnica vsak dan odprta, ni otežilo njegovo delovno silo. Še doma je nadaljeval svoje študije in šestnajsturni delovnik ni bil pri njem nič kaj nenavadnega.

Marsikaj se je tekem trideset let v britskem muzeju izpremenilo. Pred vsem niso imeli bralci za časa Marxa toliko udobnosti, kakor jih imajo njih nasledniki danes, ko si brezdvomno ne morejo želeti boljših učnih sob kakor so ravno prostori tega muzeja. Ta misel se poraja v glavi vsakemu, kdor ogleduje stensko sliko v Chandos Hallu, glavni dvorani British Socialist Party. Poleg slik, ki nam kažejo Lassala, kako ga v triumfu vozijo po cestah, ali Bernard Shawa, kako v ječi lomi verige, se nahaja tudi ena, ki nam predočuje Marxa, sedečega za mizo v britskem muzeju. Stol in miza na sliki sta jako nerodna in osebe, ki se gibljejo okolo mize Marxa, so mu morale dati pač malo miru. Toda upajmo, da je slikar vso stvar pretiral. Seveda ima tudi udobnost britskega muzeja svoje slabe strani. Ona je privlačna sila velikega števila obiskovalcev, o katerih vniemi za znanost po vsej pravici lahko živimo. Tako je n. pr. že siv možček, ki prihaja sleherni dan, da študira stare letnike: »Fliegende Blätter« in drugih podobnih šaljevih listov in se vedno reži zadovoljen sam s seboj. Gorje bralcu, ki mora sesti poleg njega! Ne

slišali o življenju rezervistov ob meji. Pismo se glasi: »Dragi brat! Vprašaj, če bo kmalu razoroženje? Niti misliti ni na to! Vojna na vseh črtah! To so pesmi, ki nam jih oficirji dan za dnem prepevajo. No, tudi brez teh pesmi vidimo vsak dan dejstva, iz katerih sklepamo na hipen odhod, ali ne domu, temveč na bojišče. Odkrito Ti povem, da imam z ozirom na sedanje razmere in na nejasno bodočnost več upanja do rešiteljice smrti nego do tega mukotrpnega življenja. Prav nič čudnega ni torej, da so se že štirje rezervisti ustrelili. In pretečeni teden sta zblaznela dva rezervista od artiljerije. Eden teh žrtev diplomacije si domišlja, da je cesar Turkov, in hodi-poto bolnišnici le v odejo zaviti. Drugi se brani z vso energijo vsake jedi in zagotavlja venomer, da noče Balkana izstradati. Ker imam danes ravno čas, Ti hočem nekoliko podrobneje opisati naše razmere, kar te bo gotovo zanimalo. Takoj Ti moram zatrčiti, da se ne bom prav nič oddaljil od resnice in da ne bom k svojemu poročilu prav nič pridjal, pa tudi prav nič zamožgal. Kar pišem, to lahko priča vsakdo na svojo čast in vest, kdorkoli je trpel to zimo tukaj doli, da celo pri-seže lahko na to brez strahu, da bi prisegel po krivem. Najslabše je preskrbljeno za stanovan-ja in za zdravstvene razmere. Tega niti opi-sati ne morem, kako da izgleda v barakah in okoli njih. To so lesene barake, ki so na no-tranji strani namazane s tanko plastjo apna in malte. V vsaki baraki so tri vzporedne vrste le-senih ležišč, podobne onim, ki so po stražnicah. Tla so taka kakor po skednjih. Po ležiščih so čisto nizke slamnice, ki vsled večne vlažnosti v pravem pomenu besede gnijo. Odeje (vsak mož ima po eno zimsko in po eno poletno odejo) so vlažne in plesnive. Oblike, jermeni in celo kruh so plesnivi, tako da je kruh tretji dan že neužit. V vsaki baraki leži približno po 150 mož. Vsak pa ima le toliko prostora, da lahko leži samo na eni strani, ko spi. Ako se hoče torej kdo v spanju obrniti na drugo stran, tedaj zbudi vsakokrat tovariša na obeh straneh. Nihče od nas ne zaspi trdno, ker je veliko pre-mrzlo. Danes sem izmeril svoje ležišče na gnoj-nem kupu (slamnica ne morem reči, ker bi la-gal), koliko da je široko in sem uvidel, da smem imenovati svojo last izredno širok prostor, ki meri 48 in pol centimetrov. Ležimo tako tesno drug ob drugem kakor piščalke pri ogrljah. Prav veliko jih je med nami, ki imajo skrajno nalezljive garje. Garjast vojak mora pri nas opravljati službo. Kje drugje bi takega bolnika takoj poslali v bolnišnico. Pri nas ne! Bolni in zdravi leže tesno drug ob drugem. Tako je na-lezla ena tretjina vsega moštva bolezni od enega samega. Bolj in bolj se razširja in v naj-krajšem času je vsa kompanija garjeva. Kakor je z garjami, tako je tudi z drugimi boleznimi. Kar se tiče živga mrčesa, to lahko trdim, da ni od 282 mož vse kompanije 60 mož, ki bi ne imeli uši. Zrak po barakah je strašen. Dve od-prtini ima naša vila. (To je vendar humor, go-spod brambit minister! Op. uredn.) Drv do-bimo ravno toliko, da se vsa baraka prav po-šteno zakadi. O gorkoti mi, da bi govoril. Čevl-jev, gamaš in monture nisem stekel že od bo-žiča. Ne vem, če je to zdravo. Da bi se razpra-vil, na to ni misliti vsled mokrega mraza. Umiva-nje je popolnoma izključeno, ker je vse zmrzlo. Iz vodnjakov ne smemo jemati vode za umivanje, ker potem za kuho ne ostane nič. Danes sem stopil nekoliko snega in sem si po šestih tednih prvič umil obraz. Od same ne-snage že nisem ničesar videl. In tako se godi vsakomur. Zgnili bomo in uši nas bodo svedle ob živem tetesu. Sedaj pa pride najhujše od vsega. Na stranišče ne more nihče, ker je tako polno, da se vrata ne odpro. Posledica tega je seveda, da vojaštvo opravlja svojo potrebo okolo barake. Stranišče je na polju in kdo bo šel ponoči tje ven, ker je tako močna bora in preti nevarnost, da ga vsak trenotek napadejo volkovi. Okolo barake zgleda grozno. Da je zrak okužen, to si lahko vsakdo misli. In ko se vračamo na večer, tedaj stopamo po tem blatu in s takimi škornji zlezemo potem pod odejo. Te svinjarije in tega smradu sploh opisati ne morem. In potem naj ostane človek zdrav? Knjige bi lahko napisal o tej bedi. In naša obleka! Dobili smo najslabše monture in zgle-damo kakor pustne seme. Ker so monture slabe in tanke, piha bora z vso močjo skozi nje. Vsak mož ima le po en par čevljev. Ker se ne mo-remo preobutovati (na konserviranje čevljev še misliti ni), zato hodimo okoli v raztrganih čevljih. Skoraj vedno imamo mokre noge. Če so noge mrzle, te zebe po vsem ži-votu. Vsi imamo katar, kašljamo in smo prehlajeni. Ko jutraj vstajamo, pljujemo kakor jetični. Če se javi kdo, da je bolan, tedaj ga zavrnejo. Zborni poveljniki imajo določen ukaz, da ka-znujejo vsakega moža, ki ga zdravnik ni spo-znal za bolnega, s 15 do 20 dni zapora. Povelj-niki vplivajo na preiskujočega zdravnika in mu prepovedujejo, da bi spoznal vojake, ki niso že napol mrtvi, za bolne. Vsak se boji vizite, če le še tako bolan. Vojaški zdravnik je dejal rezerv-istu: »Če Vas insurgenti postrele ali če tukaj crknete, je eno in isto.« Rezervist, ki je imel pljučnico, je bil odpravljen z besedami »za službo sposoben«. Zvečer bi ga bili morali od-peljati v arest. Ali to so morali opustiti, ker je imel 40 stopinj vročine. Koliko primerov bi še lahko navedel. Samo še enega: infanterist pride k viziti. Na prstu leve roke ima črva. Palec je otekel in gnojen. Zdravnik: »Vi svinja. Vi ostudna, črv prihaja od nesnage. Bestije, ne umivate se nikoli, potem morate zboleti. Vi lahko opravljate službo. Zapreti Vas bom dal.« Čez dva dni je vojaku bolna roka zmrznila. Take bolečine je trpel, da je cvilil in stokal ka-kor obstreljen pes. Šele potem so ga vzeli v marodno sobo. Toda dovolj tega! Osem dni bi Ti lahko pravil samo o takih stvarih. Kar se tiče menaže, se popolnoma prilaga vsem dru-gim razmeram. Meso in cmoke dobivamo dosti-krat napol kuhane, ker v kuhinji ne morejo ku-riti. Vreme je grozno. En dan je strašna bora, 10 do 15 stopinj mraza, drug dan zopet lije ka-kor iz škafa, potem zopet zapade sneg in tako

gre dalje. Brez ozira na slabo vreme imamo vsako dopoldne velike vaje in popoldne ekser-ciramo. Vsak teden imamo po eno nočno vajo. Kdor je tukaj dol služil, ta že ve, kaj je pozimi nočna vaja v teh krajih. Kdor pa ni sam tega izkusil, temu je nemogoče dopovedati vse stra-hote, niti pojma ne bi imel. Samo nekaj je dobro, naši oficirji od kompanije mislijo in ču-tijo z nami. Še nekaj besed o moralnem stan-ju trpečih rezervistov! Zanimivo je opazovati, kako da vplivajo nesrečne razmere na posa-meznike. Ali nočem se spuščati v postranske reči, temveč govoriti hočem le o masi. Prvi dnevi, ko smo bili vpoklicani, še niso bili tako žalostni, ker je vsakdo od nas imel še nekaj denarja. Nekako čez štiri tedne se je volja re-zervistov obračala že prav na hudo. Vsakdo je bil potr, žalosten, nespravljiv. Čez nadaljne štiri tedne so se že pojavljali prvi znaki upor-nosti. Ali to se je nekaj časa sem popolnoma poglobilo. Na kaj naj sklepam iz sedanjega strah zbujajočega miru, tega Ti ne morem raztolma-čiti, čeprav sem dan in noč skupaj s temi ljudmi. Sedaj je vsakdo že obupan. Kako ža-lostno, pretresljivo je, če se zbudim ponoči in vidim tupačim starega, bradatega rezervista, ki je morda družinski oče, sedečega na slam-nici in jokajočega kakor otrok. To so hipi, v katerih moram zbrati vso svojo moč, da ne sto-rim neodgovornega dejanja. Smeh in petje sta že davno utihnila med nami. Le miriranje in brezupne pogovore čujem in to ne izboljšuje razpoloženja. Hipna smrt bi mi bila stokrat ljubša, kakor pa to bedno, strašno življenje. Komaj še vztrajam. Mnogo jih je postalo otož-nih, klavnih in to je prav nevarno. Domu se bomo vrnili kot starci, če sploh še pridemo domu. Vse orožne vaje so nam odpuščene. To imamo že zapisano v naših vojaških izkazni-cah. Ali ni to ironija? Orožne vaje nam spre-gledajo, zato pa moramo četrta leta medteli po teh barakah. No, dovolj o tem — — —

— **Ne ubijaj!** Razmere, ki vladajo v kan-dijski bolnišnici neumljenih bratov, osvetljuje naslednji dogodek: Nedavno je bil pripeljan v bolnišnico »usmiljenih« bratov v Kandiji šol-ski učencev Anton Zupančič. Noga, zaradi ka-tere se je prišel zdraviti deček v ta zavod, je bila skoro že zdrava, kar ga treščil mlad »usmi-ljeni« brat s tako silo na posteljo, da je ubožec dobil na glavi precejšnjo rano. »Usmiljeni« brat mu namaže rano z neko mažo in mu pritisne nanjo obliž, ne da bi prej izpral rano in odstra-nil lase. Obenem mu je ostro zažugal, da ne sme nikomur črhnuti, kako je iztaknil rano na glavi. Glava mu je začela otekati. Šele ko je vzela mati sinka domov, je izvedela o grdem ravnanju »usmiljenega« brata. Dečkovo stanje je baje opasno in je malo upanja, da bo okreval.

— **Izlet k Cerkliskemu jezeru.** Ljubljanska podružnica planinskega društva »Die Natur-freunde« priredi o praznikih in slučajno ugod-nega vremena dvodneven izlet k Cerkliskemu jezeru. Odhod na veliko nedeljo ob 5. zjutraj z južnega kolodvora po železnici v Borovnico, od tam pa peš čez Rakitno v Cerkljico, iz Cer-kljice na Rakek. Prenočuje se v Cerkljici; pro-viant naj vzame vsakdo s seboj. Prvi dan je osem ur hoda, drugi dan po dogovoru. Člani društva in vsi prijatelji delavske turisticke do-brodosli!

— **Direkcija južne železnice.** Čitatelj »Zarje« nam poroča: Direkcija južne železnice je kar čez noč uvedla novo postopanje pri od-daji brzovoznega blaga. Doslej je dobila vsaka stranka blago, če se je izkazala s sprejemnim listom. Sedaj pa pošiljajo stranke od Poncija do Pilata, preden jim izroče blago. Direkcijo južne železnice bi prav vljudno prosili, naj poskrbi, da bodo dobivale stranke takoj blago brez nepotrebnih potov in brez nepotrebnih šikan od strani nekaterih gospodov.

— **Uboj na cesti.** Lajtnant Prager je v to-rek popoldne pri Lukovici o belem dnevu ustrelil kmeta Valentina Cerarja, po domače Omajerja iz Krašnje. Šestinsedemletni star-ček se je z vozom vračal iz Ljubljane domov. Blizu Lukovice ga je prehitel z avtomobilom lajtnant Prager. Avtomobil je zadel v zadnji del voza, a je brez neizogodne oddrdal naprej. Ko je bil avtomobil že 40 korakov naprej, se je poročnik obrnil in streljal na kmetov voz. Krogla je zadela Cerarja, ki je kmalu nato iz-dihnil. Prager se je odpeljal dalje in Prager je na orožniški postaji na Lukovici izjavil, da je streljal v »silobranu«, da »je bil od treh ne-znancev napaden« in je v dokaz svoje trditve kazal razbito svetliko in razbiti stekleni zavor na avtomobilu. Preiskava bo dognala, kaj je resnica in če ni oficir streljal iz zločinske pre-šernosti. Še tega je manjkalo, da bodo »bram-bovci domovine« davkoplačevalce streljali na cesti kakor pse!

— **Prodajalne »Konsumnega društva«** za Ljubljano in okolico v Ljubljani in okolici bo-do na velikonočno nedeljo in ponedeljek zaprte; na velikonočni torek pa odprte od pol 8. zju-traj do 11. dopoldne. Člani se naprošajo, da se po tem ravnaajo.

— **S trebulom za kruhom.** V torek se je z južnega kolodvora odpeljal v Ameriko 57 Slo-venec in 38 Hrvatov; 17 Hrvatov je šlo na Dolenjsko, v Buchs pa 16. Na Dunaj je šlo 70, v Kočevje pa 40 Lahov. 180 Rusinov se je peljalo v Trst, odkoder odplovejo v Kanado. — V sredo se je odpeljalo v Kanado 180 Rusov; v Ameriko je šlo 8 Hrvatov, nazaj je pa prišlo 50 Hrvatov in Makedoncev, na Nižje Avstrijsko se je odpeljalo 300 Lahov, 15 Kočevjarjev se je vrnilo z Dunaja.

— **V mestni klavnici** so zaklali od 2. mar-co do 9. marca 73 volov, 6 bikov, 8 krav, 195 prašičev, 159 telet, 29 koštrunov, 100 kozličev, vpeljali so pa 690 kg mesa, 5 prašičev, 34 telet, 2 koštruna, 14 kozličev.

— **Brivnice** bodo na velikonočno nedeljo dopoldne odprte, na velikonočni ponedeljek ves dan zaprte. Slavno občinstvo naj se blagovoli po tem ravnanju.

— **V vlakih je povila.** Ko se je v sredo po-poldne z vlakom v Ljubljano peljala 37letna kajzarica Ivana Adamlje, rodod iz litijskega

okraja, jo je v bližini Laverce prehitelo in je povila mrtvo dete ženskega spola. Mater so potem z dolenskega kolodvora prepeljali z re-šilnim vozom v deželno bolnišnico.

— **Iz gledališke pisarne.** Ker naš gost za »Kralja na Betajnovi«, gospod Ignac Borštnik iz Zagreba ne utegne ostati v Ljubljani do sre-de, se je že objavljeni repertoar za praznike spremenil, in sicer tako: na veliko nedeljo, dne 23. marca, ob 7. zvečer za nepar Puccinijeva opera »Tosca«. V ponedeljek ob 3. popoldne (izven abonmana, lože nepar) opereta »Jesen-ski manever«, v ponedeljek ob 7. zvečer (par) »Tosca«. V torek ob 3. popoldne (izven abon-mana, lože nepar) »Orfej v podzemlju«, v to-rek zvečer ob 7. (par), Cankarjev »Kralj na Betajnovi« z gospodom Borštnikom kot go-stom v vlogi Kantorja. Ta program je nepre-klicen, kar služi posebno občinstvu z dežele v blagovoljno uvaževanje.

— **Smrtna nezgoda.** Pri Davidu Jettre v Novem mestu uslužbeni 53letni hlapec Jožef Kupice je 10. t. m. z dvoprežnim vozom peljal vodovodne cevi za železnico v Semič. Njegov voz je zvečer blizu Gabra srečal voznik Matija Pečaver; konji so besno dirjali. Kmalu nato opazi Pečaver na tleh ležečega Kupice, ki je bil nezavesten in je krvavel iz nosa in ušes. Poklicani železniški zdravnik dr. Ofner je konstatiral smrt. Ponesrečenec je najbrže v spanju padel z voza in se ubil.

Stajersko.

— **Trbovlje.** Vsi prosilci, oziroma prosilke, ki so svoj čas vložili na rudarsko zadrugo, drugo skupino, prošnje za podporo, naj se zglašajo pri predsedniku druge skupine sodrugu Majdiču na Njivi, ki vsak dan od 3. popoldan naprej zaproseno podporo izplačuje. Istotako naj se v Zagorju, Hrastniku, Velenjem obračajo prosilci na tamošnje predsednike lokalnih de-lavskih odborov.

— **Hrastnik.** Na velikonočni ponedeljek bo prosta zabava z godbo in plesom v združni gostilni konsumnega društva. Vstop prost. K obilni udeležbi vabi gostilničarka.

— **Nočni napad. Ukraden vol.** (Dopis iz Li-boj.) V nedeljo zvečer sta se vračala posest-nika Štefančič in Žgank domov od nekega ob-iska. Ko sta prišla blizu Gorškove gostilne, sta pristopila k vozu dva moža in zahtevala denar; ko sta pa napadalca videla, da sta Štefančič in Žgank prava korenjaka, sta jo takoj popi-hala. — V nedeljo zvečer je neznan tat odgnal vola iz hleva posestnika Jakoba Zupanca. Ker je bil hlev zaprt, se je tat splazil skozi okno v hlev in od znotraj odprl vrata. Za krivcem še ni nobenega sledu.

— **Prijeta tatnica.** (Dopis iz Vranskega.) Pred kratkim so v Franc Osetovi trgovini prijeli Marijo Alešovo, posestnico na Tešovi. Dala si je razložiti vsakovrstne ostanke in jih izbirala. Ko je pa spravila k sebi svileni ostanek, je to zapazil uslužbenec. Takoj so jo aretirali in pre-iskali njeno hišo in našli vsega skupaj 110 ostan-kov raznega blaga. Tudi poljskega orodja so našli v preobilici. Ko je bila preiskava gotova, je morala znositi ukradene stvari na voz in jih peljati na sodnijo. Omenjena tatnica je bila ena najbolj zagrizenih klerikalk v vranski fari. Redno vsako nedeljo je stopala k spovedi. Mo-lila je v cerkvi vedno naprej in stare ženice so ji zato dajale po 10 in 20 vinarjev. Čeprav je imela dobre pol ure hoda do cerkve, je prišla gotovo vsak dan in se vselej oglasila v kaki trgovini. Ker je bila žena zelo glasna v cerkvi, jo je gospod župnik prav iskreno spoštoval in jo večkrat poklical k sebi.

— **Pretep.** (Dopis iz Košnice.) V noči od nedelje na ponedeljek so napadli fanti Jožef To-man in Franc Rojc železničarja Karla Janežiča. Janežič je dobil težke poškodbe. Roke so mu razrezali do kosti. Janežič je moral v celjsko bolnišnico.

Goriško.

— **Goriški deželni zbor.** Z Dunaja poro-čajo, da bodo razpisane nove volitve za goriški deželni zbor za prve dni meseca junija.

— **Železniška nezgoda.** Na tir proge Pod-melec-Sv. Lucija blizu Hude Južne se je torek popoldne zvalila velika skala. Osobní vlak št. 15. je vsled tega na vožnji proti Gorici ob tri-četrt na štiri skočil s tira. Tovorni promet je ustavljen, osobni ne. Strojevodja je še pravo-časno ustavil vlak, nihče od osebja in ne od potnikov ni ranjen.

Konec stavke v iržaškem teh-ničnem zavodu.

Naznanjeno zborovanje izprtih delavcev tehničnega zavoda, ki je imelo sklepati, ali naj se boj nadaljuje ali konča, se je vršilo ob na-ravnost ogromni udeležbi. Z napetim zanima-njem so vsi navzoči pričakovali poročilo o re-zultatih pogajanj z zvezo delodajalcev.

Shodu predseduje tajnik kovinarske orga-nizacije Chuisi; povdarja važnost shoda in priporoča mirno presojanje položaja in nasve-tov.

Poslanec sodr. Domes poroča o rezulta-tih intervencije pri zvezi delodajalcev. Pred-vsem navaja vzroke spora. Ravnateljstvo teh-ničnega zavoda je uvedlo v svojih delavcih sistem najbrutalnejšega despotizma. Za vzdr-ževanje in poostrejevanje takega sistema jim je iz-vrstno služil inženir Plichler. Razmere so po-stajale dan za dnem neznošnejše. Brutalnost, izkoriščanje in zapostavljanje je vsililo delav-cem boj. Vemo, kakaj je bilo vodstvo zavoda tako brezobzirno. Znalo je, da je organizacija nepopolna. Razdražiti so hoteli delavstvo, pri-vesti ga do nespametnih impulzivnih sklepov, da potem s podvojenjo brutalnostjo uduše gi-banje in tako onemogočijo organizaciji vsako nadaljno uspešno delovanje. Ali naša naloga je, pregledati načrte gospodov in nakane onemo-gočiti. Sredstev za izzivanje in preganjanje

delavstva ne manjka kapitalistom. Tem pre-vidnejši mora biti vsak naš korak in sklep.

Konstatiramo, da ni bila naša bojna taklika brezuspešna. Nakane gospodov pri tehničnem zavodu so se tudi topot izjalovile. Predvsem smo dosegli, da se pogajanja vršijo med orga-nizacijo kovinarjev in organizacijo podjetni-kov na Dunaju, ki zastopa ravnateljstvo teh-ničnega zavoda. To je bil prvi uspeh gibanja. Ravnateljstvo ni hotelo ničesar slišati, ne o organizaciji, ne o pogajanjih. Složen in odločen boj je upognil gospodo.

Ravnateljstvo je tudi izprlo delavce in na-znanilo, da so delavske knjižice izročene ob-činski oblasti. Ravnateljstvo bo moralo zo-pet sprejeti izprte delavce in jim zagotoviti delo. Reklo se je začetkoma boja, da bodo spre-jeti zopet na delo le oni delavci, ki jih bo ravnateljstvo hotelo in sicer le »najmirnejše!« Kaj to pomeni, vemo. Vemo, kateri delavci so po mnenju ravnateljstva »najmirnejši«. Ne-vedne, neorganizirane delavce bi bili radi zo-pet sprejeli, zavedne in delavne tovariše pa bi bili odpustili. Tudi to je boj preprečil. Nazadnje je ravnateljstvo zmanjšalo zahtevano število žrtev. Število delavcev, ki so jih zadnje dni hoteli izključiti od sprejema, je ravnateljstvo skrčilo na petdeset. O tem nismo hoteli ničesar slišati. Boj je trajal dalje. Število žrtev se je znižalo na deset, potem na šest in nazadnje na tri. Vpliv in moč boja sta bila tako silna, da so se docela izjalovili nameni in želje kapitalistov. Zahtevano zahtevno so si delavci priborili. Po-raženi so bili gospodje skoraj popolnoma. Ali svoje, četudi majhno zadoščenje je hoteli kapitalistična brutalnost vendarle imeti. Troje žr-tahteva kapitalizem.

Ko je poslanec Domes zahteval pri pred-sedniku zveze delodajalcev tudi popustitev tega pogoja, mu je zastopnik združenih kapita-listov odgovoril: **Organizacija kovinarjev za more mogo, ali ne toliko, da bi onemogočila kapitalistom vsaj zadnje zadoščenje.** Razumeti je bilo, da bodo kapitalisti za vsako ceno za-htevali kako zadoščenje. Združeni kapitalisti hočejo tako izraziti svojo premoč nad neorga-niziranimi delavci tehničnega zavoda.

Delavci naj sedaj izrazijo svoje mnenje, če naj se zadovoljimo z dosedanjimi uspehi in se vrnemo na delo s trdno zavestjo, da si ustva-rimo z močnejšo organizacijo zmage nad zdru-ženimi kapitalisti.

V imenu kovinarske organizacije predlaga sodr. Domes, da naj se izvoli deputacija, ki bo naznanila vodstvu tehničnega zavoda, da spre-mejo delavci med zastopniki delavcev in delo-dajalcev dogovorjene pogoje in da se bodo vr-šila nadaljna pogajanja za sprejem ostalih treh delavcev. Delavci se vrnejo na delo in nato se vršijo pogajanja za sprejem določenih izprtih treh sodrugov.

Za sodrugom Domesom je govoril ob na-peti pozornosti sodr. Kopač, ki je podal ob-širno in točno poročilo o situaciji, konstatiral je uspehe in priporočal sprejem predlogov orga-nizacije. Obe poročili sta bili sprejeti z odobra-vanjem na znanje.

Predsednik je nato naznanil v imenu izpr-tih treh sodrugov, ki so: Babič, Dujič in Liska, da se popolnoma skladajo s predlo-gom, sodr. Duic je v imenu odpuščenih tova-rišev izjavil, da ne zahtevajo od tovarišev na-daljših žrtev. S svojim dosedanjim delom za organizacijo so le zahtevali, da bi delavci žrt-vovali svoj prispevek organizaciji, česar niso storili doslej, naj storijo v bodoče. To bo naj-lepši odgovor brutalnosti kapitalistov. Ta iz-javljanja in predlog je zborovanje sprejelo z ogromnim odobravanjem.

Trst.

— **Občni zbor organizacije krojačev** se je vršil pretečeno nedeljo v »Delavskem domu«. Iz poročila je razvidno, da je imela organizacija 1569 kron 69 vin, dohodkov in 828 K 82 vin. stroškov. Od teh se je poslalo centrali na Dunaj 570 kron 62 vin. Za stavko krojačev v pretečenem letu je potrosila organizacija 1700 kron. Število članov je naraslo od 53 na 182. V novi odbor so bili nato izvoljeni: Igič Franc, predsednik; Antonucci, podpredsednik; Vitellio in Klement, tajnika; Rositto in Nardin, blagaj-nika; Massari, Cleopazzo, Zlato in Tunci, od-borniki; Zamberlan, Miniusi, odbornice, in Solc in Supirbi, nadzornika.

— **Delavec, ki je bil na nedeljskem shodu N. D. O. pri Sv. Jakobu,** kjer bi se bilo imelo razpravljati o izprtu delavcev v tehničnem za-vodu, je na naše vprašanje odgovoril tako: Bil sem na shodu in zadovoljen sem, da sem bil. Prepričan sem se, da nima delavstvo iskati pri N. D. O. ničesar. Prepričan sem se, da vodijo to organizacijo ljudje, ki nimajo o delavskem boju nikakega pojma in za vodstvo delavcev nobene sposobnosti. Pač imajo veliko ambicij, ki se jim pa ne bodo uresničile vsled njihove popolne nezmožnosti. Edino vlogo, ki jo znajo dobro, je obrekovanje socialnih demokratov. Prepričan sem se, da ni tam za delavsko stvar nobenega resnega smisla in da ni tam prav nič kovinarjev organiziranih. Zato jim je bilo prav lahko izjaviti se solidarne s stavkajočimi. Pre-pričan sem se, da bi bili radi — ako bi bili v stanu — uprizorili krumirstvo in da iščejo sedal povod za krumiranje. Poleg mene je dobilo ta vtis na imenovanem shodu še več drugih de-lavcev, ki so se že ali pa se bodo po končani stavki takoj organizirali tam, kjer je prostor za nas, namreč pri socialni demokraciji.

— **Delavsko gibanje in iržaški narodnjaki.** To dvojje je kakor ogenj in voda in se ne dá združiti. Delavstvo v iržaškem tehničnem za-vodu je stopilo v stavko. Zakaj, smo že poja-snili na način, ki je vsakemu razumljiv. Vod-stvo stavke je prevzela naša kovinarska or-ganizacija in konisla naših strokovnih organi-zacij. Ves boj se je vodil, kakor je bilo na-ravno, proti onim, ki so delavce prisilili do tega koraka, proti kapitalistom in njihovim podrep-nikom v tehničnem zavodu. Nihče ni pri tem boju omenil slovenskih nacionalcev in nihče ni

tudi vedel, zakaj naj bi jih omenjal. To pa slovenskim nacionalcem ni všeč. Zares jim je žal, ako ne nudijo povoda, da bi jih prijemali za ušesa in žal jim je, ako ne morejo delavstvu škodovati. Že par dni sem pisari tržaški narodnjaški dnevnik o stavki tako, kakor da so jo povzročili socialni demokrati. Na dolgo in široko pripoveduje, da se na shodih stavkajočih agitira za naše organizacije in našo stranko. Včeraj pa pripoveduje, da smo iz taktičnih volilnih razlogov uprizarili stavko, da smo prej obljubili podporo v denarju tudi neorganiziranim, da pa dajemo to podporo sedaj samo or-

ganiziranim. Bodi tu povedano jasno, da so delavci stopili v stavko sami, ker jih je vodstvo v to prisililo. Bodi povedano, da se niso nikdar obljubovale podpore tudi neorganiziranim iz organizacije in bodi tudi povedano, da bi bil zločin, ako se ne bi uporabila ta prilika in pojasnila delavcem važnost in potreba organizacije, na razredni podlagi seveda. Na vse druge reči dobe gospodje narodnjaki in njihovi hlapci odgovor po stavki in odgovor bo vreden gospodov, ki skrbne na vse načine, da delavstvo ne bi bilo organizirano.

Balkanski in mednarodni položaj.

Avstrija pripravlja energične korake pri črnogorski vladi. Italija čaka na poročilo svojega cetinjskega poslanika. Glavno obstreljavanje Skadra se je pričelo. V albanskem vprašanju ni popolnega sporazuma.

AVSTRIJA IN ČRNA GORA.

Dunaj, 21. Inspirirano časopisje potrjuje, da ima avstrijski poslanik na Cetinju nalog storiti pri črnogorski vladi energičen korak. Ako Črna gora ne sprejme avstrijskih pogojev, ima slediti ostrejša diplomatska akcija, eventualno pa izšli Avstrija zadoščenje. Netočna pa so poročila o vojaških korakih, ki jih je Avstrija že storila. Pogoji Avstrije so po trditvah omejenega časopisja sledeči: 1. Črna gora mora pristopiti prost odhod vseh nevojakov iz Skadra, 2. Črna gora mora dati primerna pojasnila o umoru, izvršenem na katoliškem župniku patru Paliću v Džakovici, 3. Avstroogrška vlada zahteva, da ustavi Črna gora vse nasilne prekršitve v Albaniji in da Črnogorci ne smejo siliti katoliških Albancev na prestop v pravoslavno cerkev, 4. Avstroogrška zahteva popolno zadoščenje za nasilja, izvršena nad parnikom Ungaro - Croate »Skodra«, katerega so Črnogorci prisilili, da je služil Srbom v transportne svrhe.

BERCHTOLD NA AVDIENCI.

Dunaj, 20. Včeraj popoldne je cesar sprejel zunanega ministra grofa Berchtolda na dolgi avdienci. Berchtold je poročal o umoru grškega kralja in o tekočih poslih. V diplomatskih krogih pripisujejo tej avdienci veliko važnost, ker se je na njej baje obravnavala avstrijska akcija na Cetinju.

Berchtold in vojvoda d' Avarna.

Dunaj, 20. Včeraj popoldne je imel zunanji minister grof Berchtold daljši sestanek z italijanskim poslanikom vojvodo d' Avarna. Državnika sta se razgovarjala o eventualnem sodelovanju Avstrije in Italije v Albaniji. Podrobnosti tega razgovora niso znane.

AFERA LADJE »SKODRA«.

Budimpešta, 21. Na podlagi baje avtentičnih informacij opisuje ogrski brzojavni korespondenčni urad zadevo z ladjo »Skodra« tako: »Parnik Skodra je dospel pod poveljstvom svojega kapitana Blažiča v Sv. Ivan Medvanski, da izkrca tam svoje blago. Pristaniški kapitan in mestni poveljnik sta mu to prepovedala in sta zahtevala, naj se odpelje pred luko in pripelje z grških transportnih ladij, katerih je bilo tam sedem, srbsko moštvo in vojni material v luko. Blažič se je branil, češ da nima od Ungaro-Croate nobenega pooblastila zato. Pristanišni kapitan je nato žugal Blažiču in ga je hotel prisiliti, da izpolni njegovo zahtevo. Medtem je priplula turška križarka »Hamidiye« in začelo se je obstreljevanje luke. Vsled tega so se potopile štiri grške transportne ladje, tri pa so bile težko poškodovane. »Skodra« ni imela škode, ker je bila na ugodnejšem prostoru. Ko je Hamidiye zopet izginila, je pristanišni kapitan zahteval od Blažiča, naj s svojim moštvom reši v vodo padle vojake. Blažič se je skliceval na to, da je reševalno delo zelo nevarno in je odklonil zahtevo. Nato je prišel mestni poveljnik in izjavil, da dá vse postreljati (?), če ne bo Blažič s svojim moštvom ubogal. Takoj nato je prišel črnogorski žandar na ladjo in je z revolverjem v roki prisilil mašinista, da pojadra s polno paro. Poveljnik Skodra je medtem odšel k pristaniščnemu kapitanu in je prošil za dovoljenje, da sme odpluti v Reko. Kapitan je dal dovoljenje, ali prej je moral Blažič podpisati v srbskem jeziku sestavljeno izjavo, da se mu v Medovju ni zgodila nobena krivica. Komaj je bilo podpisano dovoljenje za odhod ladje, ko je prišel mestni poveljnik, neki Črnogorec, v pristanišni kapitanat in je vzel dovoljenje. Nato je Blažič napravil kratek proces. Vrnil se je na svojo ladjo in je odplul. O zasledovanju ni moglo biti govora, ker ni bilo v Medovju niti ene grške ladje, s katero bi bilo mogoče zasledovati parnik.« (To poročilo obsega vkljub vsej avtentičnosti vendar marsikaj nejasnega, tako da se na tej podlagi ne bi upali meniti nič tebi nič izrekati sodbo. Vsekakor bi bilo treba slišati tudi nasprotno stran.)

UMOR PATRA PALIĆA.

Dunaj, 21. V tukajšnjih cerkvenih krogih opisujejo umor frančiškana Angela Palića v Džakovici dne 7. marca tako: Palić, rojen Albanec, je bil 43 let star in zelo priljubljen. Omejenega dne so se združili v Džakovici in okolici srbski in črnogorski vojaki s fanatičnimi pravoslavni duhovniki, da bi prisilili ondotno prebivalstvo na prestop na pravoslavno vero, 300 oseb, moških, žensk in otrok, med njimi Palića, so zvezali z vrvmi in pozvali na prestop. Neki pravoslavni duhovnik je pokazal na vojake, ki so imeli puške pripravljene, pa je dejal: Ali podpisate, da prestopite, ali pa Vas pošljejo vojaški božji bojevnik v peklo. Nato so letniki podpisali. Kot zadnji je prišel Palić na vrsto. Bil je edini, ki je vkljub trikratnemu pozivu mirno in dostojno odklanjal. Tedaj so na

mig pravoslavnega črnogorskega popa vojaki planili po njem, mu strgali duhovniško obleko s telesa in ga jeli obdelavati s kopiti pušk. Palić, ki je imel več zlomljenih kosti in reber, se je zgrudil na tla. Zdaj so težko ranjenega še enkrat vprašali, če podpiše. Odgovoril je: Ne, svoje vere ne zapustim. Dobil je zopet mnogo udarcev s kopiti, dokler mu ni baionet prebodel pljuča in mu končal življenje. Iz Rima pripravljajo spominu tega duhovnika velike časti. Albanci, ki so bili prisiljeni na prestop, dobe, ko se vrnejo normalne razmere, odvezo od komunikacije, ki je združena s prestopom.

ITALIJA IN ČRNA GORA.

Rim, 21. »Messaggero« javlja: Italijanski minister za zunanje zadeve ni občeval s konzuli v Skadru, Obvestilo o veliki škodi v Skadru je dobil šele iz duajskega časopisja in je brzojavno zahteval pojasnila na Cetinju. Ali doslej še ni odgovora od italijanskega poslanika. Napram vestem, da je nameravana skupna avstro-italijanska mornariška demonstracija v vodah pred Skadrom, smo obveščeni, da hoče italijanska vlada poslati črnogorski v posebno prijateljskem tonu sestavljeno protestno noto. Seveda se oblegovalcem ne more prepovedati bombardma, čeprav so velesile edine v tem, da se ima Skader odkazati Albaniji, naj se zgodi karkoli. Lahko pa se zahteva in mora se zahtevati, da ne zahteva bombardma nepotrebnih žrtvev in da se ne namerava razdejeti mesto. Upati je, da bo Črna gora upoštevala željo, da se ustavi bombardma.

Italija pripravlja ladje.

Bolonja, 21. »Avanti« javlja iz Rima: Vojni minister je ukazal vsem mornariškim divizijam, da imajo biti ladje tako pripravljene, da lahko vsak hip odplujejo. V Zenovi so rekvirirali osem velikih transportnih ladij, ki imajo v Napulju sprejeti večje število vojaštva.

Demonstracija brodovja.

Rim, 21. Italijanska vlada pričakuje poročilo svojega poslanika na Cetinju o dogodkih v Skadru in na podlagi tega poročila bo odredila, če se udeleži italijansko brodovje nameravane demonstracije ali ne. Italijanska divizija brodovja je pripravljena za odhod v Mesini.

V Berlinu.

Berlin, 21. V Berlinu odobravajo odločitve, ki so jih storili na odločilnih mestih na Dunaju. V Berlinu so prepričani, da je Avstrija dovelj dolgo prenašala z vsjo potrepljivostjo izzivanja (v Berlinu se jim tudi blede) južnih sosedov. Ne le trozeva, temveč vsakdo je prepričan, da ne more iti tako dalje. Naravno je, da se bo novi položaj na zapadu balkanskega polotoka premotril v prvi vrsti s stališča, s kakšnimi najboljšimi sredstvi naj začne vladi, ki sta najbolj zainteresirani. Načelno soglasanje velevlasti glede obsega teritorialnega dobička za Srbijo in Črno goro ostane seveda neizpremenjeno. Med vladama v Rimu in Berlinu je že dosežen sporazum o korakih, ki se naj store najprej. Vsi listi sodijo o situaciji enako. »Berliner Tageblatt« piše, da Črnogorci iščejo v svojem obupu sredstva, da bi Ruse priklicali na pomoč. Ogroževanje ogrskega parnika »Skodra« je kršitev mednarodnega prava in te kršitve bi tudi nobena druga nevtralna država ne prenesla mirno. V Peterburgu pa imajo dolžnost, da na Cetinju prav jasno povedo, da naj se konča frivolo početje.

POSREDOVANJE VELESIL.

London, 20. Reuterjeva agentura poroča: Konferenca poslanikov je na svoji včerajšnji seji sklenila pooblastiti zastopnike velesil, da predložijo balkanskim vladam svete velesil, ti-čoče se zahtev, ki so jih bili naznanili balkanski zavezniški. Te svete so odobrile vse velesile. Tudi danes ima konferenca poslanikov sejo.

Še malo potrpljenja.

Belgrad, 20. Korak zastopnikov velesil pri balkanskih vladah se ne more storiti prej kakor v 24. ali 48. urah, ker še niso vsi poslaniki dobili inštrukcij, ki jih potrebujejo za ta namen. Sicer so pa tudi še nekje nasprotja v sporočilih, ki so jih poslaniki dobili od svojih vlad, vsled česar je treba še nekaj dela, da se doseže soglasna oblika za noto, ki se izroči zaveznikom.

Vojna.

SKADER.

Obupen položaj.

Dunaj, 20. »Südslavische Korrespondenz« poroča: Stanje prebivalstva v Skadru je obupno. Prebivalstvo strada. Esad paša je dal razdeliti moko, kar pa ne zadostuje. Črnogorske

bombe so užgale velik del mesta. Veliko rodbin prenočuje v katedrali. Konzuli skušajo bedo lajšati. Toda vsega manjka, zlasti obvez in zdravil. Med prebivalstvom razsajata legar in škorb.

Srbska pomoč.

London, 20. »Times« poroča iz Soluna: Proti Skadru je zopet odplulo 16 grških parnikov s 13.000 srbskimi vojaki in 36. topovi.

Obstreljevanje.

Sarajevo, 21. »Srbska Riječ« javlja s Cetinja, da so novi srbski topovi začeli obstreljevati Skader. Učinek je strašan. Skader je v plamenu. 80.000 Srbov se pripravlja za generalni naskok.

SRBI IN BOLGARI.

Solun, 21. Iz Štiplja javljajo, da so se v ponedeljek Srbi in Bolgari spopadli in da je prišlo do krvi. Dva znana voditelja macedonske organizacije Sušov in Lazarov, sta ostala mrtva.

TURSKO POROČILO.

Carigrad, 21. Uradno poročilo pravi: V Odrinu je dva dni vse mirno. Pred Bulajrom se ni nič izpremenilo. Naše čete so s hrabrimi naskoki, ki so jih predvčeršnjem na vsej črti pri Čataldži izvršile v raznih smereh, pregnale sovražnika iz njegovih pozicij. Sovražne čete so ponoči naskočile Kadikej, pa so bile z velikimi izgubami odbite.

PRED ČATALDŽO.

Turške vesti.

Carigrad, 21. Ranjenci poročajo, da so turške čete zasedle Kabakčo in po hudem boju prodrle do Simchlija. Pričakuje se energičen sunek proti glavni bolgarski poziciji pri Čerkeskeju. Desno krilo je pojačano z divizijo, ki se je izkrčala na obrežju Črnega morja.

Bolgarska vest.

Solija, 21. Pri Čataldži je v sredo turška divizija z artilerijo napredovala proti bolgarskemu levemu krilu, pa je bila z velikimi izgubami odbita. Druga turška divizija je korakala proti centru in se je na 100 korakov približala bolgarskim utrdbam. Bolgari so jo naskočili in pogнали v beg. Proti večeru je sovražnik s 6 bataljoni naskočil naše skrajno levo krilo; artilerija in infanterija ga je prisilila, da se je umaknil. Vsled težkega poraza ni sovražnik včeraj poskušal nobenega napada. Turki pokopavajo zdaj svoje mrliče.

ALBANIJA.

Nesoglasja.

London, 21. Iz za zadnje seje poslaniške konference se lahko konstatira, da med velesilami nikakor ni popolnega sporazuma glede na Albanijo in na Skader. Soglasje obstoja le v tem, da se zavrača zahteva zaveznikov, ki hočejo, da se izroči Skader njim. Toda odločitev o Skadru in o Egejskih otokih je še pridržana poznejšemu času. Velesile so tudi složne v tem, da pripade Skader Albaniji. Toda ta sklep je brez vsakega praktičnega pomena vsled dejstva, da se Rusija noče vezati za slučaj, ako se Črnogorec posreči zavzeti mesto. Prav tako tudi še ni sporazuma o Džakovici.

Vojvoda Montpensierski.

Pariz, 21. Neki francoski dopisnik je imel v Brindisih razgovor z vojvodom Montpensier; ta je dejal, da je sprejel albansko deputacijo, ki ga je vabila, da naj sprejme albansko krono. Vojvoda načeloma ne nasprotuje temu načrtu, ali prej hoče biti zagotovljen, če prihaja ponudba od vsega albanskega naroda. (I kajpada!) Za sedaj nikakor nima namena, da bi se izkrčal v Valoni, ampak počaka, kako se razvijejo reči. Dopisnik pravi, da nima vojvoda na svoji jahti nič orožja in streliva.

BOLGARSKA IN RUMUNIJA.

Peterburg, 21. »Riječ« poroča: Po povratku zunanega ministra Sasonova so imeli poslaniki posvetovanje z bolgarskimi in rumunskimi pooblaščenca o programu za rešitev bolgarsko-rumunskega spora. Pogajanja so ostala brezuspešna. Delegati obeh strank so odklanjali predloge poslanikov. Položaj postaja zelo težaven, ker noče Rumunija sklepom poslaniške konference priznati obvezne veljave. Otvoritev uradne konference se najbrže odgodi, dokler se ne zjasni položaj.

Državni zbor

Ima prvo sejo šele 23. aprila.

Berchtold in Sasonov pripravljata osebni sestanek.

Kralj Konstantin je prišel v Atene.

DRŽAVNI ZBOR.

Dunaj, 21. Poslanska zbornica ne bo sklicana 18. aprila, ampak šele 23. aprila, zato da bodo imeli deželni zbori dovolj časa za rešitev svojih nujnih zadev.

KRŠČANSKO-SOCIALNA PANAMA.

Deželni kristjani na Dunaju si merijo plače.

Dunaj, 21. Finančni odsek nižjeavstrijskega deželnega zbora je »reguliral« dež. maršalu in dež. odbornikom plače: Deželni maršal, ki je dobival doslej 12.600 K, dobi po novem 20.600 kron; deželni odborniki namesto 6300 K 12.300 kron. Deželni odborniki, ki so bili v boju za dunajsko županstvo na strani kuratorja Steinerja, so le pod tem pogojem odnehali od kandidature, če tudi sami dobe malo priboljška. Roka roko »umiva«.

BERCHTOLD IN SASONOV.

Peterburg, 21. »Riječ« poroča na podlagi informacij iz ruskega zunanega ministrstva, da so bila pogajanja zaradi demobilizacije med Avstrijo in Rusijo že enkrat na tem, da se raz-

bijejo, ali potem so prišla zopet v tir vsled prijateljskega posredovanja Nemčije na Dunaju in Anglije v Peterburgu. V kratkem se obnove razprave med Dunajem in Peterburgom, da se pojasne vse zadeve, ki so v zvezi z demobilizacijo; med drugim bo govora tudi o velevaženem vprašanju bodočega nastopa Avstrije napram Srbiji. Sedaj se izmenjavajo mnenja med Dunajem in Peterburgom. Verjetno je, da se zaključijo pogajanja z vzajemno pogodbo, ki se dožene na sestanku Sasonova z Berchtoldom.

RUSIJA NE ODPUŠČA REZERVISTOV???

Lvov, 21. Poljski listi poročajo iz Varšave, da dobro poučeni krogi zatrjujejo, da ni Rusija doslej odpoklicala niti enega rezervista iz varšavskega in kijevskega okraja. Poljski rezervisti baje niso dobili niti dopusta za velikonosne praznike.

PO UMORU GRŠKEGA KRALJA.

Kraljevo truplo so prenesli v kraljevo palačo.

Solun, 20. Kraljevo truplo so prenesli iz bolnice v kraljevo palačo; krsto so nosili princ Nikolaj, kraljevi pobočnik in drugi višji oficirji. V palači so položili truplo na mrtvaški oder. Solunski metropolit je opravil cerkvene obrede, nato so zastopniki civilnih in vojaških oblasti defilirali pred krsto. — Prevoz kraljevega trupla v Atene bo spremljala nemška križarka »Goeben«.

Osebnost morilčeva.

Solun, 21. Preiskava zoper morilca ni spravi la na dan nobenih novih dejstev. Sumnja, da je bil morilec najet, se je izkazala za neosnovano. Atentator je telesno in duševno propal človek, dasi ne brez inteligence. Njegova sestra je učiteljica na neki tukajšnji privatni šoli.

NOVI KRALJ V ATENAH.

Atene, 21. Kralj Konstantin je v sredo ob 10. dopoldne v avtomobilu zapustil Janino. Spremljal ga je njegov sin, novi prestolonaslednik Jurij. Opoldne je avtomobil z vso hitrostjo pridrdral skozi Arto; v Agrinionu se je kralj vkrcal. Včeraj ob 8. jutraj je prispel v Atene. Sprejela ga je velika množica v popolni tišini. Člani vlade so mu šli nasproti.

MINISTRSKA KRIZA NA FRANCOSKEM.

Kabinet »miru in sprave«.

Pariz, 20. Vsi republikanski politiki, ki se je včeraj z njimi posvetoval prezident Poincaré, so izrazili željo, da novi kabinet zbere in zboga razbite in razdrojene meščanske republikanske skupine. Največ upanja, da zluščit ta oreh, ima Bartou. Ako mu prezident Poincaré poveri sestavo nove vlade, bo naprosil za sodelovanje Pichona, Klotza in Dupuyja. Odločitev pade po današnji zbornični seji.

Boj za volilno reformo.

Pariz, 20. Na današnji seji poslanske zbornice nameravajo pristati za proporcijско načelo niti enega republika. S tem bi bil prezident republike morano prisiliti, da poveri sestavo nove vlade možu, ki soglasja glede na volilno reformo z zbornično večino. Radikalci, nasprotniki proporca, pobijajo to namero, češ da je tak pritisk na prezidenta »protustaven«.

Zapleten položaj.

Pariz, 20. Vsled Briandovega padca je položaj zelo zamotan. Briand je padel braneč proporcijско načelo, za katerega se je izrekla velika večina zbornice. Imenovanje Clemenceauja, ki je podrl v senatu Brianda, bi bila očitna provokacija poslanske zbornice. Večina za proporcijo je v poslanski zbornici tako velika, da bi vlada, ki ne bi sprejela volilne reforme z zastopstvom manjšine v svoj program, ne imela obstanke, niti če uskoči peščica proporcijških radikalcev v nasprotni tabor. Druga izhoda iz sedanje krize ni kot: imenovanje vlade, ki bo obljubila volilno reformo in jo zavlačevala ali pa razpust zbornice. Nekaj dobrega ima kriza v tem pogledu, da militaristična pšenica ne pojde tako hitro v klasje, kakor so patriotje pričakovali. Verjetno je celo, da se je Briand zato kar na hitro poslovil, ker mu ni do tega, da bi sprejel nase odij triletne vojaške službe, ki ji naraščajo od dne do dne nasprotniki.

ODGODITEV BELGIJSKE ZBORNICE.

Bruselj, 20. Poslanska zbornica se je odgodila do 16. aprila. (Generalna stavka je napovedana za 14. april)

RDEČA POVODENJ NA DANSKEM.

Kodanj, 21. Tudi v podeželskih občinah so volitve končale s sijajnimi uspehi socialno demokratske stranke. V nič manj kot enajstih mestih so si socialisti priborili večino v občinskem zastopu, tako v Korsärju, Helsingörju, Esbjergu, Horsensu, Silkeborgu, Nykebingu, Næstvedu, Allingu, Hasleyu, Nahshovu, Lyngbyju. Drugod so si priborili prav močna zastopstva.

KITAJCI V MANDŽURIJI.

Peterburg, 21. Peterburška brzojavna agentura javlja iz Mukdena: Generalni guverner je dobil iz Pekinga nalog, da ustanovi štiri nove divizije, tako da doseže armada v Mandžuriji osem divizij.

Novice.

* Socialno demokratski poslanec in kralj. Angleški bizantinci so vsi iz sebe. Zgodilo se je nekaj nečuvnega. Delavec je odklonil kraljevo povabilo. Angleški kralj in angleška kraljica sta v soboto zvečer slovesno otvorila nov vodni rezervoar na vzhodni strani Londona. To priliko so porabili za razkošne monarhistične procesije in ceremonije. Spreved naj bi se bil ustavil v mestni hiši v West Hamu. Iz kraljevske kancelije sta dobila westhamska poslanca obvestilo, da ju želi kralj javno sprejeti. Eden od poslancev je sodrug Will Thome, star

socialist in zastopnik delavcev iz plinarne. Thome je vladno odklonil kraljevo povabilo z besedami: »Če bi mogel verjeti, da bo kraljevski sprejem in sprejem le nekoliko olajšal v našem okraju tako globoko vkoreninjeno bedo in kronično revščino, tedaj bi z največjim veseljem sprejel povabilo k sprejemu in se ga udeležil. Moja načela in moji nazori o tem vprašanju so že dolgo vrsto let znani. Prav odkritosrečno upam, da bo vreme lepo in da bosta meda kralj in kraljica zabavno potovanje in da se bosta zdrava vrnila.«

* **Blaga srca kapitalističnih mogočnikov**
Čikaške »višje štiri stotine« so imele pred kratkim »charity ball«, to je veselico v dobrodelne namene. O blagotvornosti kapitalističnih mogočnikov piše glasilo američanskih sodrugov prav primerno: »Če je že kaj na svetu, da razliki kri normalnemu človeku, je gotovo »charity ball«, katerega prirejejo od časa do časa vsega milijonarji v »korist revežem«. Ni dovolj, da brezdušni kapitalisti glojejo proletarce do kosti in jim sesajo kri kapljo za kapljo — nazadnje se še krvavo norčujejo iz izsesanih revežev. V razkošno okinčani dvorani zbero se bogatini s svojimi ženami in hčerami, od katerih kar sijajo nakiti iz zlata in diamantov. Mize se kar šibijo pod najdražjimi jedmi in šampanjcem in ko se bogatini pošteno nažro, pade na mahlnem odru zastor in kinematograf pokaže na platnu sliko za sliko iz življenja bednih ljudi. Gostje v frakih in dame v bisernih ovraticami zro ravnodušno na te slike. Ne gre jim v glave, da je kaj takega mogoče, in mislijo, da je sploh vse to domišljija; ali pa vzamejo vse skupaj za šport, kakor bi gledali — football. Zastor pade in žrtje se ponovi. Če kaj ostane od žrtja, se izvoli odbor iz nekaj dam, ki ostanke z velikim pompom izročijo uradnim charitanom, češ to naj gre revežem! In kapitalistično časopisje potem bobna teden dni, koliko mestnih revežev je okoristil »charity ball«. Na zadnjem »ballu« v Chicagi so gostje predstavljali skupno bogastvo 500 milijonov dolarjev. Vrednost draguljev 10,000,000 dolarjev; obleke 1,000,000 dolarjev; lišp in kostumi sto tisoč dolarjev. Dohodki »balla« 43,000 dolarjev; stroški 29,000 dolarjev. Ostalo za charity »14 tisoč dolarjev. In teh 14,000 dolarjev so krvosesti dobili nazaj že drugi dan potom izkoriščanja svojih žrtev. Kaznuj nas z gladom, o Gospod, če že moramo živeti pod kapitalizmom — toda »miloščine« iz rok prenažrtih pijavk naše krvi reši nas o Gospod!... Dol s charity!

* **Obsojen svinjar.** Višje sodišče v Iliinoisu (Amerika) je potrdilo obsodbo nižje instance, po kateri mora Evelyn Arthur See, »apostel absolutnega življenja«, ki ima na vesti nebroj spolnih zločinov, sedeti za nedoločen čas za jetniškim zidovjem. Ustanovitelj nove vere, je bil spoznan krivim, da je s silo odpeljal mladoletnega dekleta. Mnogo let je »apostel absolutnega življenja« v Chicagi izvrševal svoje nauke praktično. Njegova najbolj verni dušica je bila Mona Rees. V bližini njegovega »svetišča« na Racine avenue je živela družina Stefan Bridgeva, katere člani so pri obravnavi igrali največjo vlogo. V svoji prizivni prošnji na višje sodišče je See poudarjal, da je leta 1909. zakonska dvojica Bridge odpotovala v Florido. Pri odhodu mu je zakonska dvojica izročila svojo hčerko v varstvo. Dajal je mladini le dobre nauke. Njegova najvišja dogma je bila: »Varujte se zlega in vršite le dobro.« Ko so se starši vrnili iz Floride, se Milica ni hotela vrniti na svoj dom. Ostala je, kakor Mona Rees v njegovem »svetišču«. Nekdo je opozoril policijo na »svetišče« absolutnega življenja, v katerem so se vršile orgije, ki niso prenesle javne svetlobe. Dne 5. januarja 1911 so aretirali »prebivalce« svetišča. See je poznal Milico, ko je bila stara 11 let. Ko je pričela senzacijska obravnava pred sodiščem, je pa štela 17 let. »V knjigi resnice sem zapisal svoje nauke«, je See poudarjal pred sodiščem. Hotel se je venčati z glorio božjega odposlanca... Falot!

* **Tragedija.** Iz Kijeva na Ruskem poročajo: 15letni učenec trgovske šole Larionov je imel ljubavno razmerje s 15letno učenko. Nek polkovnik je dražil fanta zaradi njegovega ljubavnega razmerja. To je fanta tako raztogotilo, da je zabodel polkovnika, ustrelil nato svojo ljubico in ko ga je hotela policija aretirati, je ustrelil še sam sebe. Njegov oče je lansko leto izvršil samomor.

* **Železniška nezgoda v Galiciji.** V noči od sobote na nedeljo, ob dveh zjutraj, je spregledal strojevodja tovrnega vlaka št. 179 signal za prepovedan uvoz na postajo Mosciska. Tovorni vlak je zadel v drug tovorni vlak, ki je stal že na postaji. Učinek je bil strahoten. Vlakovodja in sprevodnik sta bila takoj mrtva, drugi sprevodnik in kurjač sta dobila tako težke telesne poškodbe, da stá čez nekaj ur po nezgodi umrla. Sedem tovornih voz je bilo popolnoma zdrobljenih in oba stroja sta močno pokvarjena.

* **Vzrok — beda.** Tesar Anton Kast v Volkertshofnu je prerezal petletnemu sinu vrat, ustrelil svojo ženo in nato še sam sebe. Anton Kast je živel že dlje časa s svojo družino v največji bedi.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba »Zarje«.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Zahvala.

Povodom prerane smrti iskreno ljubljene soproge, oziroma matere, gospe

ANE PRESKER

železniškega oficijala soproge in hišne posestnice

nam je došlo vsestransko toliko dokazov sožalja, da izrečemo tem potom iskreno zahvalo vsem. Posebno se zahvaljujemo gg. podružničnemu načelniku, kontrolorju in kurilničnemu inšpektorju, kakor vsem gg. uradnikom in uslužbenecem c. kr. državne železnice in drugim za spremstvo drage pokojnice.

V Ljubljani, 20. marca 1913.

Zalujoči ostali,

Avtomobilska zveza Idrija-Logatec, kolodvor.

Odhod iz Idrije:
ob 6— zjutraj
„ 12— popoldan
„ 3:30 popoldan

Prihod v Logatec:
ob 7:50 zjutraj
„ 1:40 popoldan
„ 5:10 popoldan

Odhod iz Logatca:
ob 8:30 zjutraj
„ 2:30 popoldan
„ 6:30 zvečer

Prihod v Idrijo:
ob 10:20 zjutraj
„ 4— popoldan
„ 8:15 zvečer

Cene z avtomobilnim omnibusom:

	I. razred	II. razred
Idrija-Logatec ali nasprotno	K 3—	K 2—
Idrija-Godovič	„ 1:50	„ 1—
Godovič-Hotedršica	„ 1:50	„ 1—
Hotedršica-Logatec	„ 1:50	„ 1—

Cene s kombiniranim avtomobilom:

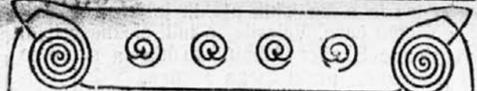
	I. razred	II. razred
Idrija-Logatec ali nasprotno	K 3—	K 2—
Idrija-Godovič	„ 1:50	„ 1—
Godovič-Hotedršica	„ 1:50	„ 1—
Hotedršica-Logatec	„ 1:50	„ 1—

Označena vožnja se vrši vsak delavnik, omnibus vozi vsak dan opoldan, ob nedeljah in praznikih vozi le opoldan omnibus.

Točnost se po možnosti vzdržuje, vendar pa ne prevzamemo nobene odgovornosti za morebitno zamudo.

Valentin Lapajne v Idriji.

Ali sem že „Zarji“ pridobil novega naročnika?

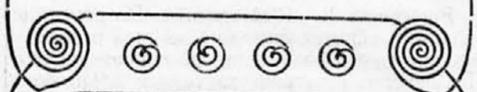

Kavarna Unione v Trstu ulica Caserma in Torre Bianca

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Biljardi

Shajališče tržaških in vnanjih sodrugov.
Postrežba točna. — Napitnina je odpravljena.

Premogovnik „Adria“ jamske delavce

(pri Divači) na Kranjskem išče

Vpraša se pri ondotnem ravnateljstvu.

Občno konsumno društvo v Idriji

naznanja s tem, da je v svoji seji dne 9. svečana 1913 sklenilo, da se hranilne vloge članom

obrestujejo od 1. januarja 1913 naprej po 5 odstotkov.

Kredit do 30 dni je obresti prost. Čez 30 dni do 6 mesecev se imajo računati obresti po 6 odstotkov. Od kredita nad 6 mesecev pa po 7 odstotkov in sicer že od 30 dni naprej.

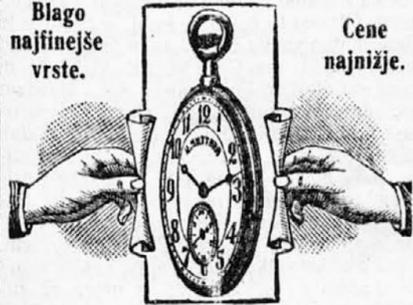
Hranilne vloge sprejema društvo vsak dan med uradnimi urami od 8. zjutraj do 12. dopoldne ter od 2. popoldne do 6. zvečer. — Odpovedni rok so pri društvu najprimernejši in varnost vlog najboljša, kajti za varnost garantira premoženjska in blagovna vrednost. Vsak član najlažje zaupa svoje prihranke svojemu zavodu.

Načelstvo.

Najlepša velikonočna darila

s katerimi razveselite svoje, si nabavite prav poceni, če se obrnete takoj na največjo zalogo ur, zlatnine in srebrnine

Blago najfinejše vrste. Cene najnižje.

H. Suttner

Ljubljana, Mestni trg št. 25.

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

„IKO“ Tovarniška znamka „IKO“

Naročite krasni veliki ilustrirani cenik, ki ga dobite zastoj in poštnine prosto.

Delavske konsumne zadruge ZA TRST, ISTRO IN FURLANIJO

vpisana zadruga z omejenim jamstvom.

Cenjeni člani!

Tudi letos bode izdelovala naša pekarna

velikonočne pince

in dobro bi bilo, ako bi se oni člani, ki si jih želijo nabaviti, pustili zabeležiti v skladišču, kjer se poslužujejo. — Cena jim bo

1—, 2—, 3—, 4— in 5— kron komad.

Pince bodo izdelane iz samega jajčjega rumenjaka (brez vode) in iz naravnega masla.

V naši pekarni, nahajajoči se v

ulici S. Marco števil. 17 na dvorišču

se bodo peklo slaščice, pričeni s sredo 19. marca — pri tej priliki bode odprta pekarna cel dan — po naslednjih cenah.

Kruhi, tehtajoči 1 kg	K —30 komad
Kruhi, tehtajoči 1 do 2 kg	„ —40
Kruhi tehtajoči več kot 2 kg	„ —50
Prsut brez razlike	„ —40
Pršuti s vestom vred	„ 1—

Kakor običajno, imeli bomo tudi letos velikonočne pršute. Cena jim bode letos K 2 80 kg. Kosí pršuta od 2 kg naprej. Izbrana vrsta iz Gradca.

Priporočamo toplo našim članom, da se pravočasno zabeležijo v skladiščih za naravno pinc in pršutov, da ne ostanejo nepreskrbljeni.

Spremenjene cene:

Jajca	po K —.09
Smirek na platnu	„ —.06
Med v vrčkih od 1/8 kg	„ —.50
Med v vrčkih od 1/4 kg	„ —.80
Med v vrčkih od 1/2 kg	„ 1.60
Med v vrčkih od 1 kg	„ 3—
Dateljni kg	„ —.72

Ravnateljstvo.

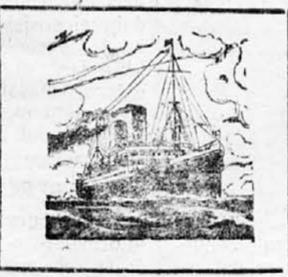
Potniki v severno in južno AMERIKO

se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

AVSTRO-AMERIKANA

Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro

z najnovjšimi brzoparniki z dvema vrtilnicama, električno razsvetljavo, brezličnim brzoparnikom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, postelje, kopej itd.

Odhod parnikov:
v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.

Nova proga Trst-Kanada:

1. Odhod 15. marca v Portland.
2. Odhod 12. aprila v Quebec.

Vsakovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:

SIMON KMETETZ, Ljubljana,

Kolodvorska ulica števil. 26.